

POSTANOWIENIE

4 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 4 stycznia 2024 r. w Warszawie wniosku J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J. o zbadanie spełnienia przez SSN Macieja Kowalskiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 2355/22 z powództwa Banku spółki akcyjnej w W. przeciwko J. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w J. o zapłatę

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

W dniu 4 grudnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika Pozwanego J. sp. z o. o. z siedzibą w J.– radcy prawnego M. Ś., w sprawie o sygnaturze akt II CSKP 2355/22 ze skargi kasacyjnej spółki Bank S.A. z siedzibą w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelktualnej z dnia 4 listopada 2020 r. o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności Sędziego Sądu Najwyższego Macieja Kowalskiego na podstawie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm., dalej jako: „ustawa o Sądzie Najwyższym”) skutkujące wyłączeniem tego Sędziego od rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Okolicznościami uzasadniającymi wniosek zdaniem pełnomocnika, są:

1. powołanie SSN Macieja Kowalskiego uchwałą KRS z dnia 24 czerwca 2021 r., nr [...] w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), która naruszyła gwarancje niezależności od organów władzy ustawodawczej oraz wykonawczej w procedurze powołania sędziów i nie spełnia zasady niezależności w rozumieniu art. 186 ust. 1, art. 187 Konstytucji RP, i prawa do sądu na podstawie art. 19 ust. 1 Traktatu o UE, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności;
2. poglądy przedstawicieli doktryny i judykatury na temat wadliwego trybu powoływania sędziów w konkursach przeprowadzanych przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz zmianie niektórych innych ustaw, oraz informacje medialne -prasowe w odniesieniu do konkursu, w wyniku którego został powołany SSN Maciej Kowalski;
3. orzeczenia wydawane przez SSN Macieja Kowalskiego w innych sprawach.

Pełnomocnik wskazał na uchwałę składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20, zgodnie z którą nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz zmianie niektórych innych ustaw. Pełnomocnik dowodzi (przywołując uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt KZP 2/22), że każdy sędzia Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed KRS po dniu 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdy sąd z jego udziałem jest

nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 379 pkt 4 k.p.c. Na poparcie tej tezy pełnomocnik wskazał orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Jako okoliczności dotyczące postępowania SSN Macieja Kowalskiego po powołaniu do Sądu Najwyższego poddające w wątpliwość jego bezstronność i niezawisłość, pełnomocnik pozwanego wskazał, że ten Sędzia jako przewodniczący składu trzech sędziów powołanych po wejściu w życie ustawy o zmianie KRS, w postanowieniu z dnia 18 listopada 2022 r. sygn. akt II CSKP 205/22, uznał za nieistniejące postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2022 r. i z dnia 25 października 2022 r. wydane w sprawie o sygn. akt II CSKP 205/22, na podstawie których zostały uwzględnione zostały wnioski SSN Jacka Widło i SSN Grzegorza Misiurka o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy. Pełnomocnik podnosi, że w okolicznościach sprawy II CSKP 2355/23, do której rozpoznania został wyłoniony SSN Maciej Kowalski, niezbędne jest dla jej prawidłowego rozstrzygnięcia uwzględnienie dorobku orzeczniczego TSUE, w tym w szczególności dotyczącego realizacji obowiązku informacyjnego podmiotów świadczących usługi finansowe na rzecz klientów oraz standardów ochrony słabszej strony stosunku zobowiązaniowego. W ocenie pełnomocnika postępowanie SSN Macieja Kowalskiego, który nie respektuje orzecznictwa TSUE w zakresie niewłaściwego powołania na stanowiska sędziów przez KRS, nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności, będących podstawą stosowania zasady praworządności i demokratycznego państwa prawa, a ponadto rodzi znaczące ryzyko braku uwzględnienia przez tego Sędziego w niniejszej sprawie dorobku orzeczniczego TSUE, a tym samym naruszenia zasady skuteczności i pierwszeństwa stosowania prawa Unii Europejskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika pozwanego J. sp. z o. o. radcy prawnego M. Ś., złożony w trybie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym nie spełnia określonych w ustawie warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 powołanej ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22). W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego Sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty

niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy aprobuje stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., w sprawie, I ZB 44/22, zgodnie z którym przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Szczegółowa analiza wniosku o stwierdzenie braku spełnienia przez sędziego standardów bezstronności i niezawisłości - Sędziego Sądu Najwyższego Macieja Kowalskiego uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w związku z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Macieja Kowalskiego na urząd Sędziego Sądu Najwyższego, lecz koncentruje się na występującej zdaniem pełnomocnika, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której

pełnomocnik upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów (mającego swe źródło w Konstytucji RP), ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności mające odniesienie do przedmiotowej sprawy obwinionej nie zostały wskazane.

Niezależnie od powyższego pełnomocnik pozwanego nie wskazał też żadnych konkretnych okoliczności, które wystąpiły po powołaniu Sędziego Macieja Kowalskiego do Sądu Najwyższego i które miałyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości w przedmiotowej sprawie badającej dopuszczalność przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców do rozpoznania, a mające związek z jego osobą oraz z pozwanym. Nie stanowią takich okoliczności przywołane we wniosku argumenty, że SSN Maciej Kowalski nie wykonuje uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20, a także okoliczność, iż sędzia ten jako przewodniczący składu trzech sędziów powołanych po wejściu w życie ustawy o zmianie KRS, w postanowieniu z dnia 18 listopada 2022 r. sygn. akt II CSKP 205/22, uznał za nieistniejące postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2022 r. i z dnia 25 października 2022 r. wydane w sprawie o sygn. akt II CSKP 205/22, ponieważ nie są to okoliczności związane ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, które mogą oddziaływać na wynik tej konkretnej sprawy. W pierwszej kolejności należy wskazać, że wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK ZU 2020, z. A, poz. 61). Trybunał Konstytucyjny uznał niezgodność wymienionej uchwały z szeregiem przepisów Konstytucji, Traktatu o Unii Europejskiej oraz Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, co oznacza co najmniej tyle, że utraciła ona moc wiążącą inne składy Sądu Najwyższego. Ponadto, nawet nawiązując do kryteriów wskazanych w powołanej uchwale, należy podkreślić, że pełnomocnik

Pozwanego nie przywołał żadnych konkretnych okoliczności, które pozwalałyby na wywiedzenie wniosku o występowaniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości wskazanego we wniosku sędziego. Na uwagę zasługuje fakt, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już, iż w świetle stanowiska prawnego wyrażonego w uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r. nie ma podstaw do przyjęcia, iż sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa jest okolicznością, która samodzielnie uzasadnia przyjęcie, że postępowanie prowadzone z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością. Konieczne pozostaje przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących się do sędziów biorących udział w orzekaniu w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego (tak np.: uchwała SN z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, Nr 10, poz. 95, oraz postanowienie SN z dnia 29 marca 2022 r., I CSK 7016/22; Postanowienie SN z dnia 20 października 2022 r., I CSK 4589/22; z postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; Postanowienie SN z dnia 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20; Postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).

Nie stanowią również takiej okoliczności informacje prasowe zawierające wypowiedzi szefowej zespołu opiniującego KRS D. W. o kandydacie dotyczące konkursu, w którym został wyłoniony SSN Maciej Kowalski. Jest to wypowiedź nie posiadająca żadnego znaczenia w okolicznościach tej sprawy, a pełnomocnik nie wykazała w jaki sposób ta wypowiedź miałaby wpłynąć na rozstrzygnięcie SSN Macieja Kowalskiego jako orzekającego w sprawie II CSKP 2355/23 o dopuszczalności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a samo prawo do wypowiedzi jest prawem każdego obywatela RP, w tym też sędziego, na którym to spoczywa szczególny obowiązek zachowania bezstronności i niezawisłości od wszelkiego rodzaju prób wpływania na jego orzeczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, dlatego też stosownie do art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a]